

СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ НА ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА АКТУАЛИЗИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА КАРТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2022 ГОДИНА

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Бележки и предложения	Приети/ неприети	Мотиви
1.	Павел Деспотов, магистър по археология Получено на страницата на ПОК.	<p>Предлага в Националната карта на висшето образование да се заложи създаване на Национална програма за стаж за хора, завършили магистри по археология, както и завършили магистри от други специалности, изискващи стаж след дипломиране.</p> <p>Националната програма за стаж за хора завършили и дипломирали се със степен магистър по археология да обхване изискванията формулирани в член 150 от Закона за културното наследство изискващи наличието на необходимите години стаж като заместник-ръководител на археологически проучвания, чрез които се придобива правоспособност на съответния магистър по археология за ръководене на археологическо проучване и за вписване в регистъра на археолозите по член 150 алинея 2.</p> <p>Националната програма за стаж следва да обхваща не само завършилите археолози, а и всички специалности изискващи стаж след завършване на магистърска степен, като самата програма бъде адаптирана към изискванията за стаж по съответните специалности след завършване на магистърска степен и дипломиране като магистър.</p> <p>Мотивите за да предложението са, че археолозите, на които се издава разрешително за провеждането на теренни археологически проучвания няма как да поемат целия поток завършили магистри по археология и да ги включат като заместник-ръководители на техните проучвания поради причината, че все пак финансовият ресурс, който получават за теренни археологически проучвания не е много голям. А работата на археолога е да провежда археологически проучвания. Получава се, че огромен процент от завършилите магистърска степен по археология не могат да бъдат вписани във въпросния регистър като</p>	Не се приема	Направеното предложение за „създаване на Национална програма за стаж за хора, завършили магистри по археология, както и завършили магистри от други специалности изискващи стаж след дипломиране“ излиза извън обхвата и целите на НКВОРБ.

		<p>правоспособни, защото изискваният стаж като заместник-ръководители не им е осигурен от никого</p> <p>Направеното предложение е, за да се обърне внимание на случващото се след като магистрите завършат и се дипломират. Отправена е молба в случай на неприемане на предложението за Национална програма за стаж да се обърне внимание на случващото се с магистрите по археология.</p>		
2.	<p>Деница Сачева, народен представител от ПГ на ГЕРБ-СДС</p> <p>Мая Димитрова, народен представител от ПГ на ГЕРБ-СДС</p> <p>Получено на страницата на ПОК и в МОН.</p>	<p>Предлага се в раздел 4 „Насоки на националните политики за развитие на профилната и териториалната структура на висшето образование по професионални направления и специалности от регулираните професии в съответствие със социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда“ на Националната карта на висшето образование да бъде въведено изключение за откриване на нови филиали и факултети за всички региони за специалност от регулираните професии „Медицинска сестра” и „Акушерка“.</p> <p>Мотивите за това предложение са следните:</p> <p>1. В Република България се очертава от години тежък дефицит в здравната и социалната системи за специалисти по „Здравни грижи“ и особено на медицински сестри. Въпреки този факт държавата утвърждава все по-малко бройки за студенти доказателство за което е, че само преди 10 г. броя планираните студенти в цитираното ПН е 837, а броя на приетите – 938. Спадът за периода е с 470 броя, което представлява във времево измерение една пропусната цяла година. Това за здравната и социалната системи съвсем скоро ще се окаже фатално предвид възрастовата структура на сега заетите в тези сфери и предстоящото им скорошно пенсиониране.</p> <p>2. Само в областта на здравеопазването броят на заетите през 2021 г. в сектора медицински сестри е 28 816, докато в началото на прехода през 1990 г. техният брой е бил 53 810. Приемането на РБ в ЕС, свързаното с това отваряне на границите и свободно движение на хора, стоки, капитали и услуги, както и излизането на голям брой от тях от здравната система поради възрастови причини показва, че имаме да наваксваме огромен дефицит.</p> <p>3. Социалната система в скоро време ще надхвърли 2 000 институции, в които наличието на медицински сестри е условие за функционирането и съществуването им. Същото се отнася и за институциите в образователната система.</p>	Приема се частично	<p>Предвид направеното предложение и изразено становище от Министерството на здравеопазването в т. 4.2.3. от раздел „Насоки на националните политики за развитие на профилната и териториалната структура на висшето образование по професионални направления и специалности от регулираните професии в съответствие със социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда” е добавен следният текст: „с изключение на СРП „Медицинска сестра” при спазване на изискванията на т. 4.2.1“, което включва и изискване за наличие на мотивирано становище от Министерството на здравеопазването.</p>

		<p>Допълнително основание за нашето предложение ни дава и фактът, че съгласно ПМС № 64 от 2016 г.: „За висшите училища, които обучават по специалности от регулираните професии от професионални направления „Обществено здраве“ и „Здравни грижи”, министърът на образованието и науката може да предлага на Министерския съвет за утвърждаване и по-голям брой на приемани за обучение студенти и докторанти от определения по реда на чл. 5 след съгласуване с министъра на здравеопазването.”.</p> <p>Това изключение веднъж вече е въведено за специалности, които водят до упражняване на регулирани професии от професионално направление „Здравни грижи“, в което попада и специалността от регулираните професии „Медицинска сестра“, и законодателят го е предвидил предвид недостига на такива специалисти в здравеопазването. Същото изключение предлагаме да бъде предвидено и в Националната карта за висше образование, като за откриването на нови звена/висши училища следва да има мотивирано становище за необходимостта от министъра на здравеопазването.</p>		
3.	<p>Васил Велев, Председател на Управителния съвет на Асоциацията на индустриалния капитал в България</p> <p>Получено на страницата на ПОК и в на МОН.</p>	<p>Изразява се отново подкрепа за представената актуализация, въпреки че отбелязват някои слабости, които водят или могат да доведат до неправилни политически решения и да поставят редица висши училища в неизгодна ситуация противно на обществения интерес.</p> <p>Тези слабости, както и конкретни предложения са обсъдени в началото на годината и с екипа от Фондация „Отворено общество“. Предвид на това, че същите не са въведени в настоящата актуализация е представена информация за тяхната насоченост и е отправено искане за среща за обсъждането им отново и намиране на подходящо решение, с мотив, че тези слабости могат да предизвикат необосновано увеличение на държавния план-прием по някои специалности за сметка на намалението на други такива, които са жизненоважни за функционирането на българската икономика. Следва да се има предвид, че висшето образование (платено от държавата, т. е. от данъкоплатците) не е самоцел, а инструмент за задоволяване на определени потребности най-вече в областта на пазара на труда и повишаване на шансовете на младите хора за качествена заетост.</p> <p>В тази връзка са представени следните предложения и коментари, които да бъдат взети предвид при последваща актуализация на НКВОРБ:</p>	Приема се	ЗВО предвижда НКВОРБ да бъде актуализирана ежегодно, което дава възможност за ежегоден преглед и усъвършенстване на използваната методика. Конкретните предложения ще бъдат обсъдени при актуализирането на НКВОРБ за 2023 година. Дискусии ще бъдат проведени както с АИКБ, така и с останалите заинтересовани страни.

1. Следва да се добавят критерии в Методиката за разработване на картата, които да дават реална връзка с потребностите на пазара на труда. Картата дава моментна картина на работни места, заети от висшисти, но не дава яснота дали те реално са заети по специалността си, нито какви са изискванията за заемане на тези работни места. Следва да се добавят критерии, които представят, от една страна, броя студенти по специалности, а от друга – броя и вида на работните места, които са заети в момента и изискват конкретна специалност от професионалните направления на висшето образование. Този критерий (съпоставката) ще даде възможност да се направи оценка на работните места, които в следващите години ще се освободят (поради пенсиониране) и на необходимия брой студенти от съответната специалност, които могат да ги заемат. В момента близо 130 000 работни места по данни на МТСП, изискващи средно образование, се заемат от висшисти по различни причини. В същото време има незадоволено търсене на инженери. Това се дължи основно на липсата на работни места, изискващи определени специалности, за сметка на други, които остават свободни поради липсата на дипломирани студенти по определени специалности. Липсата на описания критерий само би задълбочила описания проблем. Същевременно има специалности, които са уникални за едно висше училище, но съгласно настоящата методика не се предвижда увеличаването на план-приема по тях, а може да се стигне и до намаляване. Това засяга някои от техническите висши училища, които попадат в район от тип Г.

2. Вторият съществен проблем в методиката е средното изчисляване на осигурителния доход на работещите в различните населени места. Избраният критерий деформира получените резултати, тъй като например по търсени специалности, по които повечето от завършилите студенти се реализират в малки населени места, полученият по-нисък доход определя по-лошо класиране на съответната специалност. Необходимо е поставянето на коефициент, чрез който да се постигне адекватно сравнение. Такъв критерий може да бъде „коефициент на покупателната способност“ или чрез съотнасяне на осигурителния доход към средния за региона. Осредняването на осигурителните доходи може да създаде допълнително негативни нагласи у кандидат-студентите за тяхната последваща реализация и съответно избор на професия.

3. Направеното предложение в т. 1 е изключително важно да бъде отразено в кратък срок – то е съществено за подобряване качеството на методиката и ако не бъде направено сега, то перспективата това да бъде направено след 5 години може да доведе до редица негативни последици. Затова заложеното актуализиране на методиката на 5-годишен период е твърде много време, през което могат да се появят редица фактори, които да доведат до промяна в нуждите на пазара на труда. Предлагаме да се прави актуализация на методиката ежегодно. Причините за това са, че в следващата една година предстои да видим до какви резултати ще доведат дадени насоки и как ще се използва самата карта като инструмент. Това ще даде и насоки за последващо развитие на методиката, за което не бива да се изчаква още 5 години. За да изпълни поставените цели, НКВОРБ следва да отразява факта, че структурните несъответствия на пазара на труда не са индикатор за евентуална безработица или спиране на производството в даден отрасъл, а индикатор за известно разминаване между наличния човешки капитал и необходимия в отделните икономически сектори. Тенденцията към работни места на всички нива, които изискват засилено прилагане на нерутинни умения, ще продължи и много от традиционните работни места, доскоро изискващи прилагане на физически или рутинен труд, ще бъдат изместени от такива, свързани с нови компетентности основно от областта на инженерните и природо-математическите науки. Затова освен предложените промени в методиката, следва да се добави в Раздел 4 на картата и насока за повишаване на интереса и привлекателността на търсени от бизнеса специалности съвместно със социалните партньори и браншовите организации. Считаме, че посочените в анализа „Насоки на националните политики за развитие на профилната и териториална структура на висшето образование по професионални направления и специалности от регулираните професии в съответствие със социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда“ се нуждаят от по-задълбочено осмисляне, разширяване, усъвършенстване и прецизиране. Както се посочва в анализа, „Настоящите насоки служат за ориентир при формулирането на конкретни решения при упражняването на правомощията на МС в сферата на висшето образование“.

		Сериозно внимание трябва да се отдели на ролята на държавата, научните институции, местната власт, социалните партньори в създаването на системи за проучване, изследване, разработване на планове и прогнози за социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда на национално, секторно и/или на регионално ниво, както и по отношение на нуждите и възможностите на районите.		
4.	<p>Проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак, ректор на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив</p> <p>Получено на посочената за контакти електронна поща на МОН.</p>	<p>Във формираното заключение в Приложение 2, раздел 6 , т. 6.2.3. към проекта на Националната карта на висшето образование в Република България, което гласи:</p> <p>При анализа за 2022 г. в ПН „Теория на изкуствата“ има две ВУ (АМТИИ и НБУ), за които не са пресмятани точки, защото са изведени под черта поради липса на достатъчно студенти и/или достатъчно завършили.</p> <p>Следвайки публикуваните данни за ПН „Теория на изкуствата“ е видно, че:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Действащите студенти в ПН „Теория на изкуствата“ са 46 броя – в това число 20 броя в ОКС „бакалавър“ и 26 броя в ОКС „магистър“ посочени в Таблица 1.4. на стр. 49 и таблица на стр. 54. 2. Завършилите в предходния петгодишен период са 179 показани в таблица 2.3 общо за страната на стр. 125; в т.ч. за Югозападен регион 68 броя показани в таблица 2.15 и за Южен централен регион 111 броя показани в таблица 2.21 <p>Изводи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Действащите за настоящата и завършилите студенти в предходните пет години са над посочените минимума в т. т. 7.1.1 и 7.2.1 от Приложение № 2.1, част „Ограничения и изключения“. 2. Не е налице основание за изключването на това професионално направление от анализа. <p>Предвид изложеното считаме, че следва да се пресметнат показателите и за ПН „Теория на изкуствата“, което неправилно е изключено от анализа.</p> <p>Предлагаме да се отстрани пропускът, като се извърши анализ на ПН „Теория на изкуствата“ и се допълнят данните в раздел 4 от Приложение 2 към проекта на Националната карта на висшето образование в Република България.</p>	Не се приема.	Според използваните в НКВОРБ данни от Регистъра на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти, по степени на обучение и по професионални направления за брой на действащите студенти за учебната 2021/2022 година в ПН Теория на изкуствата има общо 46 действащи студенти, като 21 от тях са в АМТИИ и 25 са в НБУ. Според методиката на НКВОРБ изчисления на индикатори и разпределяне по групи се правят при минимална съвкупност от 30 действащи студенти. Именно поради тази причина ПН „Теория на изкуствата“ участва в анализа на ниво „професионални направления и СРП на национално ниво“ в Приложение 2, Раздел 3 (доколкото броят на

				действащите студентите в направлението като цяло е над 30), но не участва в анализа на ниво „висши училища по професионални направления и СРП“ в Приложение 2, Раздел 4, както е описано в Раздел 6 Ограничения и изключения, т.6.2.3. в Приложение 2 (доколкото броят на действащите студенти във всяко едно от висшите училища в направлението е под 30).
5.	Светлин Илиев, Изпълнителен заместник- председател на Съюза за стопанска инициатива Получено в МОН.	Принципно подкрепя проекта.	Приема се за сведение.	
6.	Проф. ДФН Анастас Герджиков, ректор на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ Получено в МОН.	Софийският университет подкрепя предложената актуализация на Националната карта на висшето образование в Република България (НКВОРБ). <u>1. По текста на НКВОРБ</u> Както и преди сме посочвали, в текста на НКВОРБ ПН 4.5 „Математика“ се споменава неколкократно в негативен контекст, например: „Най-малка степен на използване на наличния капацитет се наблюдава в ПН „Математика” – едва 18.1%” (стр. 11). „Най-много студенти на един преподавател са отчетени в ПН „Педагогика” – над 27, „Психология” – почти 23, „Икономика” – над 21, и „Национална сигурност” – 20, а най-малко – в ПН „Математика” – под двама студенти на един преподавател, и в ПН „Биотехнологии” – малко над 2” (стр. 17). Механичното делене на брой обучавани студенти в ПН Математика на брой преподаватели с академична длъжност в ПН „Математика“ води	По т. 1 Не се приема	По т. 1 няма направено конкретно предложение. Във връзка с посочените специфики на направлението, които го отличават от други направления и в определена степен обясняват по-малкия брой студенти на един преподавател в него, може да се отбележи, че:

до големи изкривявания. Ако един преподавател на академична длъжност в ПН с добри стойности по този показател преподава на студенти само в съответното ПН, то преподавателите на академична длъжност в ПН „Математика“ преподават в ПН 4.6 „Информатика и компютърни науки“, в ПН 1.3 „Педагогика на обучението по...“, в ПН 5.3 „Комуникационна и компютърна техника“ и във всички инженерни специалности в Област 5 и т. н. С други думи тъй като има голям брой математически дисциплини в много професионални направления, за тях е необходим адекватен брой преподаватели в ПН „Математика“. В същото време към тези преподаватели се отчитат само студентите в ПН 4.5 „Математика“, които са малко, поради факта, че това е трудна специалност.

В НКВОРБ са посочени факти и данни за профилната и териториална структура на ВО по ПН и СРП без да има преднамерено положително или отрицателно отношение към което и да е професионално направление. Само по-себе си наличието на по-малък брой студенти на един преподавател в дадено ПН не е непременно нещо отрицателно. Подобно обстоятелство може да се тълкува и като нещо положително в смисъл, че студентите в това ПН могат да разчитат на по-голямо внимание от страна на преподавателите, на по-голям достъп до тях и т.н. Именно поради обстоятелството, че наличието на определено съотношение между преподавателите и студентите не може да се определи еднозначно нито като нещо непременно позитивно, нито като нещо непременно негативно, подобен индикатор не се използва

		<p>2. <u>По Методиката в Приложение 1</u> Групата индикатори <i>Търсене на висше образование от кандидат-студентите</i> има за цел да установи кое ВУ е най-търсено от кандидат-студентите в рамките на едно ПН. При приемането на НКВОРБ предлагаме тази група индикатори да включва и съотношението между броя на приетите и броя на кандидатствалите, но се оказва, че ВУ не могат да предоставят такива данни. <i>Затова сега предлагаме да се въведе нов индикатор „Дял на новоприетите студенти във ВУ от всички новоприети студенти в ПН за страната“ с тежест 20-30%.</i> МОН със сигурност разполага със статистика за новоприетите студенти във всички ВУ и намирането на това съотношение няма да предизвика затруднение. Този индикатор ще бъде по-показателен от <i>„Новоприетите студенти като дял от държавната поръчка“</i> и <i>„Действащите студенти като дял от определения от НАОА капацитет“</i>, защото ако едно ВУ приема 50 % от всички студенти, приети в дадено ПН в страната, то образованието в това ВУ очевидно е търсено, независимо доколко то е запълнило държавната поръчка или определения капацитет, които по различни причини може да са подвеждащо високи.</p>	<p>По т. 2 Не се приема.</p>	<p>при определяне на групите ПН, СРП и ВУ в НКВОРБ, а присъства единствено като информационен индикатор, показващ различията в съотношение между броя на преподавателите и студентите в различните ПН.</p> <p>По т.2.: Групата индикатори <i>„Търсене на висше образование“</i> има за цел да установи степента на съответствие между търсенето на висше образование от страна на кандидат-студентите и предлагането в рамките на съществуващата профилна и териториална структура на висшето образование по ПН и СРП. Определеният от НАОА капацитет, както и определената държавна поръчка по ПН и СРП, вкл. на ниво конкретно ВУ са основен елемент от съществуващата профилна и териториална структура на ВО и една от задачите на НКВОРБ е да установи дали в сегашния си вид те съответстват на</p>
--	--	--	------------------------------	---

				<p>търсенето от страна на кандидат-студентите, вкл. на ниво конкретно висше училище. Това е и ролята на съществуващите в НКВОРБ индикатори „Новоприетите студенти като дял от Държавната поръчка“ и „Действащите студенти като дял от определения от НАОА капацитет“</p> <p>Предлаганият нов индикатор „Дял на новоприетите студенти във ВУ от всички новоприети студенти в ПН за страната“ не би могъл да покаже дали определените капацитет и държавна поръчка за дадено висше училище по дадени ПН или СРП съответстват на реалното търсене от страна на кандидат-студентите.</p>
7.	<p>Проф. д-р Валентин Игнатов, Председател на Управителния съвет на СНЦ „Сдружение на Медицинските университети в Република България“</p> <p>Получено в МОН.</p>	<p>Предлага т. 4.2.3. от раздел „Насоки на националните политики за развитие на профилната и териториалната структура на висшето образование по професионални направления и специалности от регулираните професии в съответствие със социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда” да се допълни по следния начин:</p> <p>„Не се препоръчва откриване на нови факултети, филиали и колежи във висши училища, както и на нови териториално изнесени звена в страната на държавните и частните ВУ в региони от тип Г, когато съответните ПН/СРП вече се предлагат в региона. Изключения се допускат за откриване на филиали на висши медицински училища за обучение по специалностите от регулираните професии „Медицинска</p>	Приема се частично	<p>Предвид направеното предложение и изразено становище от Министерството на здравеопазването в т. 4.2.3. от раздел „Насоки на националните политики за развитие на профилната и териториалната структура на висшето образование по професионални</p>

		сестра” и „Акушерка” в райони, в които има отчетен дефицит от такива специалисти в лечебните и здравни заведения.”		направления и специалности от регулираните професии в съответствие със социално-икономическото развитие и потребностите на пазара на труда” е добавен следният текст: „с изключение на СРП „Медицинска сестра” при спазване на изискванията на т. 4.2.1“, което включва и изискване за наличие на мотивирано становище от Министерството на здравеопазването.
8.	<p>Доц. д-р инж. Росица Петкова-Слипец</p> <p>Декан на Архитектурен факултет</p> <p>ВСУ "Черноризец Храбър"</p> <p>Получено на посочената за контакти електронна поща на МОН.</p>	<p>След задълбочено запознаване с проекта на Национална карта на висшето образование в Република България за 2022 г., публикуван на сайта на Министерството на образованието и науката, е установена некоректна информация относно специалност от регулираните професии „Архитектура“ във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.</p> <p>Специалността не е включена в анализа за определяне на групи ПН и СРП на национално ниво (табл. 4.3.1 – 4.3.4, Приложение № 2 към НКВОРБ) въпреки, че не отговаря на условията за изключване – по-малко от 30 действащи студенти през учебната 2021/2022 г. и/или по-малко от 30 завършили в периода 2017-2021 година (т. 7 от Приложение № 1 към проект на Националната карта на висшето образование в Република България за 2022 г., и раздел 6 от Приложение № 2 към проект на Националната карта на висшето образование в Република България за 2022 г.).</p> <p>В специалност „Архитектура“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ през учебната 2021/2022 г. има действащи над 130 студенти, а дипломиралите се само за последните три години (2020 - 2022 г.) са 40.</p> <p>С аналогични показатели, специалността „Архитектура“ във ВСУ „Черноризец Храбър“ фигурира в анализа на национално ниво в предходното издание на Национална пътна карта за 2021 година.</p>	Приема се за сведение.	<p>Данните за действащите студенти в НКВОРБ се базират на информация Регистъра на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти, по степени на обучение и по професионални направления, в която за учебната 2021-2022 година липсват данни за студенти в СРП „Архитектура“ във ВСУ „Черноризец Храбър“. По тази причина висшето училище не участва в анализа за тази СРП в настоящото издание на НКВОРБ.</p> <p>ВСУ „Черноризец Храбър“ следва да подаде</p>

		<p>Отправена е молба това несъответствие да бъде коригирано в окончателния текст на Националната пътна карта на висшето образование в Република България за 2022 г. или да бъде предоставена обоснована позиция на МОН за изключването от анализа на специалността „Архитектура“ във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.</p>	<p>коректна информация към Регистъра на всички действащи, прекъснали и завършили студенти и докторанти, по степени на обучение и по професионални направления, която ще бъде включена в актуализацията на НКВОРБ през 2023-та година.</p>
--	--	---	---